

Meri- ja teknologiateollisuuden työryhmien osaamiskapeikkoja ja niiden ratkaisumahdollisuuksia

Ennakointifoorumi 24.5.2023, Turun kauppakorkeakoulu

Työryhmän jäsenet: Vesa Eskonen (Meyer/laivanrakennusoppilaitos), Anneli Frantti (Novida), Reijo Halli (Turun kaupunki/TAI), Mikko Helle (Åbo Akademi), Eero Immonen (Turun AMK), Taru Ikäheimo (Turun kaupunki), Ulla Jokinen (SSKKY), Petri Järvinen (Varsinais-Suomen ELY-keskus), Mauri Kantola (Turun AMK), Tapio Karvonen (Turku Business Region), Jyri Kylä-Kaila (Epec), Ville Källdström (Varsinais-Suomen TE-toimisto), Sampsa Laakso (Turun yliopisto), Timo Laakso (Varsinais-Suomen TE-toimisto), Hannu Lehti (Varsinais-Suomen ELY-keskus), Anu Lääveri (Teknologiateollisuus), Teija Messula (Varsinais-Suomen TE-toimisto), Katja Mäkinen (Turun AMK), Petteri Niittymäki (Yrkeshögskolan Novia), Kristiina Ojala (Turun kaupunki/TAI), Matti Raho (Turun kaupunki/TAI), Risto Ruohola (Turun AKK), Tomi Savolainen (Etteplan), Kari Sillanpää (Turku Business Region), Pekka Sundman (Turun kaupunki), Jouko Tevasaari (Novida), Eija Velin (Turun yliopisto), Ilkka Vuorela (Turun AKK), Olli Vuorinen (Raseko)

Varsinais-Suomen osaamisen tulevaisuutta ennakoimassa

Turku | Varsinais-Suomen liitto | Turun yliopisto | Kumppanuusfoorumi | Turun ammattikorkeakoulu | Novida | Yrittäjät Varsinais-Suomi | Turun Aikuiskoulutuskeskus | Raseko | Turun kauppakamari
Varsinais-Suomen ELY-keskus | TE-palvelut | Teknologiakampus Turku | Terveyskampus Turku | Salon seudun koulutus kuntayhtymä | Yrityssalo Oy

Meri- ja valmistavan teknologiateollisuuden osaamiskapeikkoja

- kapeikot pohjautuvat työryhmien skenaario- ja osaamisprofiilityöhön

Sähköistymisen ja tulevaisuuden energialähteiden sekä teknologian kehityksen tuomat koulutus- ja osaamistarpeet kasvavat!

SÄHKÖISTYMISEN JA ENERGIALÄHTEIDEN /AKKUTEKNOLOGIAN OSAAMISTARPEET

Keskeisiä edellytettyjä spesifejä osaamisia:

- Piirustusten lukutaito
- Teknologian mahdollisuuksien ymmärrys (mm. optimointi ja laitteiden yhteen kytkeminen) ja kokonais kuvan hahmottaminen (esim. ihmisen ja teknologian yhteisvaikutus)
- Materiaalitekniikkaosaaminen
- Kiertotalousosaaminen
- Sähkö-opin ja akkukemian perusteet
- Laatu- ja riskijärjestelmäosaaminen ja sertifikaatit
- Akkujen kierrätysosaaminen, ympäristövaikutukset sekä turvallisuusvaatimukset ja sertifikaatit

AUTOMAATION JA SÄÄTÖTEKNIIKAN OSAAMISTARPEET

Keskeisiä edellytettyjä spesifejä osaamisia:

- Koneoptimointi
- Mahdollisten teknologioiden ymmärrys
- Copottiosaaminen
- Erityissertifikaatit (esim. rakentamis-, kunnossapito-, turvallisuus-, käyttösertifikaatit)

Edellyttävät myös mm. seuraavia osaamisia: kokonaisuusien ymmärrys ja hallinta, asioiden yhdistäminen uudella tavalla, projektinhallinta ja - ymmärrys ja asenne, datahallinta, työturvallisuuden hallinta, tehdastyöskentelyn perusteet, työelämän edellyttämien pätevyyksien tuntemus, käsityötaidot, näkemys tekniikan filosofiasta, yhteistyö- ja tiimityötaitot, työelämätaidot (esim. vastuunottokyky, sitoutuminen, ajanhallinta), innovaatiokyky, ennakoitiosaaminen, nettilukutaito, englannin kielitaito

Yhtenä ratkaisuna kapeikkoihin

Meri- ja teknologiateollisuuden mikrotutkinnoilla nopeasti osaamista - yhteistyössä Varsinais-Suomen oppilaitosten ja työelämän edustajien kesken

- Työelämän nopeat osaamistarpeiden muutokset edellyttävät jatkuvaa **osaamisen päivittämistä ja täydentämistä**, lisäksi osaajat tarvitsevat erilaisia **pätevyyksiä** (kansainvälisesti yhteismitallisia) ja niiden ylläpitoa
  - Erilaisia keinoja osaamisen hankkimiseen, joista mikrotutkinnot yksi ketterä keino päivittää osaamista ja hankkia pätevyyksiä
(**Mikrotutkinnot** (pienet osaamiskokonaisuudet): perinteisiä tutkintorakenteita pienempiä ja joustavampia tapoja kehittää osaamista (keskimäärin 20 opintopistettä tai 30 osaamispistettä)
- **Kokeillaan yhteistyössä mikrotutkintoja!**
  - Mikrotutkinnot oppilaitosten ja yritysten yhteistyönä -> Pohdittavaksi millaiset meri- ja teknologiateollisuuden alan mikrotutkinnot tarpeellisimpia vastaamaan lyhyinä koulutuksina työelämän nopeasti muuttuviin osaamistarpeisiin?
- **Toimialoille lisää vetovoimaa – myös mikrotutkinnoilla**
  - Uudenlaiset toimintamuodot meri- ja teknologiateollisuuden alojen vetovoiman ylläpitämiseen ja lisäämiseen jo peruskoulusta saakka
    - Jo peruskoulutasolle ja lukiolaisille meri- ja teknologiateollisuuden **aloihin tutustumista** ja **lisää infoa** siitä, mitä ammatit pitävät sisällään -> Meri- tai teknologiateollisuuden alalta työn valitseminen uraksi!
    - **Uusia polkuja ja mahdollisuuksia** oppijoille -> Esim. opintoja ja mikrotutkintoja oppilaitosten yhteistyönä, myös eri koulutusasteiden kesken (esim. ammatillinen II aste & AMK, AMK & yliopisto, ammatillinen II aste & yliopisto) ja eri oppilaitosten opettajien yhteistyönä

Esimerkkejä meriklusterin ja/tai valmistavan teknologiateollisuuden mikrotutkinnoista

(ammattillinen II aste, AMK ja/tai yliopisto)

- otetaan käyttöön, kokeillaan ja kehitetään yhteistyössä eteenpäin

- Meri- ja valmistavan teknologiateollisuuden toisen asteen ammatillisen koulutuksen, AMK- ja/tai yliopistokoulutuksen mikrotutkinnot (sisältävät eri työkokonaisuudet) eri kohderyhmille (esim. maahanmuuttajataustaiset)
- Esimerkkejä mikrotutkinnoista:
  - Laivasähköasentajasta laivasähkömieheksi -mikrotutkinto
  - Sähkö- tai automaatioasentajasta laivasähköasentajaksi -mikrotutkinto
  - Mikrotutkinnot koko merimiesurakaarelle: esim. puolimatruusi, matruusi, luotsi.
  - Ammatillinen työmaatulkinnon mikrotutkinto; hallitsee oman alan ammatillisen sanaston ja ymmärtää työn tekemisen vaatimukset
  - Työlainsäädännön/työturvallisuuden alakohtainen mikrotutkinto
  - Hitsauksen mikrotutkinnot: esim. pienahitsaus, levyhitsaus, putkihitsaus, tik-hitsaus (sisältävät tarvittavat hitsausluokat)
  - Akkuteknologian mikrotutkinnot eri koulutusasteille
  - 3D-tulostuksen mikrotutkinto eri koulutusasteille
  - Digitaaliset mikrotutkinnot, AR/VR-mahdollisuudet

Tutkinto, laajuus	LAIVASÄHKÖASENTAJASTA LAIVASÄHKÖMIEHEKSI -MIKROTUTKINTO, 40 osaamispistettä
Koulutuksen järjestäjä	Kaikki ammatillisen koulutuksen järjestäjät, joilla lupa järjestää sähköalan koulutusta: esim. Axxell, Meyer laivanrakennusoppilaitos, Novida, Raseko, Sjöfartsgymnasium, Turun ammatti-instituutti, Turun Aikuiskoulutuskeskus, Winnova
Vaativuustaso (tasot 3-8/eurooppalainen tutkintojen viitekehys)/kansallinen tai kansainvälinen pätevyys	Vaativuustaso 4
Kohderyhmä	Laivasähköasentajan ammattitutkinnon suorittaneet, työttömät, työttömyysuhanalaiset, eläkeläiset, ei-natiivisuomenkieliset. Voidaan toteuttaa myös yrityksen sisällä henkilöstölle toimivana täsmäkoulutuksena.
Lyhyt koulutuksen kuvaus (markkinointia varten)	Koulutuksen jälkeen hallitset laivasähkömiehen ajankohtaisen ammattiosaamisen.
Osaamistavoitteet	Laivasähköasentajan muuntaminen laivasähkömieheksi. Datalukutaito, optimointitaito, asennustaito- ja ohjeiden lukeminen, sähköturvallisuus, voimalaitostekniikka
Oppimateriaali	Kirjallisuus, www-sivut, videomateriaali, organisaation oma materiaali, kouluttajan laatima materiaali
Oppimisympäristö	Tarvittavat tilat ja laitteet, esim. kouluttajan tilat, työpaikan tilat, muut tilat
Toteutustavat	Lähi- ja etätyöskentely, hybridiopetus, oppilaitos- ja yritysysteistyö, työelämäjakso
Suoritus aika	6-9 kk, sisältyy 3 kk harjoittelua laivalla, yksilöllinen suoritus aika riippuen osaamisesta
Vaadittava ennako-osaaminen	Laivasähköasentajan tutkinto
Arviointi	Teoria- ja näyttökoe
Palaute osaamisen hankkimisesta	Palauttekeskustelu
Kielet	suomi
Vastuuhenkilö	Koulutuksen järjestäjän nimeämä henkilö
Todistus, suoritusmerkintä	Virallinen oppilaitoksen myöntämä todistus, pätevyyksistä omat todistukset/Tutkinnon osaksi tai erillisenä suorituksena, suoritukset: Opintopolku (https://opintopolku.fi/oma-opintopolku/) ja Traficom (https://www.traficom.fi/fi)
Kustannukset	Osaamispujan vähentämiseksi kustannuksia ei opiskelijalle
Päivitys	Opetussuunnitelmaa päivitetään tarvittaessa muutostarpeiden mukaisesti

Tutkinto, laajuus	SÄHKÖ- TAI AUTOMAATIOASENTAJASTA LAIVASÄHKÖASENTAJAKSI -MIKROTUTKINTO, 45 osaamispistettä
Koulutuksen järjestäjä	Kaikki ammatillisen koulutuksen järjestäjät, joilla lupa järjestää sähköalan koulutusta: esim. Axxell, Meyer laivanrakennusoppilaitos, Novida, Raseko, Sjöfartsgymnasium, Turun ammatti-instituutti, Turun Aikuiskoulutuskeskus, Winnova
Vaativuustaso (tasot 3-8/eurooppalainen tutkintojen viitekehys)/kansallinen tai kansainvälinen pätevyys	Vaativuustaso 4
Kohderyhmä	Sähkö- tai automaatioasentajan ammattitutkinnon suorittaneet, työttömät, työttömyysuhanalaiset, eläkeläiset, ei-natiivisuomenkieliset. Voidaan toteuttaa myös yrityksen sisällä henkilöstölle toimivana täsmäkoulutuksena.
Lyhyt koulutuksen kuvaus (markkinointia varten)	Koulutuksen jälkeen hallitset laivasähköasentajan ajankohtaisen ammattiosaamisen.
Osaamistavoitteet	Sähkö- tai automaatioasentajan muuntaminen laivasähköasentajaksi. Datalukutaito, optimointitaito, asennustaito- ja ohjeiden lukeminen, sähköturvallisuus, voimalaitostekniikka.
Oppimateriaali	Kirjallisuus, www-sivut, videomateriaali, organisaation oma materiaali, kouluttajan laatima materiaali
Oppimisympäristö	Tarvittavat tilat ja laitteet, esim. kouluttajan tilat, työpaikan tilat, muut tilat
Toteutustavat	Lähi- ja etätyöskentely, hybridiopetus, oppilaitos- ja yritys yhteistyö, työelämäjakso
Suoritus aika	7-10 kk, sisältyy 3 kk harjoittelua laivalla, yksilöllinen suoritus aika riippuen osaamisesta
Vaadittava ennako-osaaminen	Sähkö- tai automaatioasentajan tutkinto (Sähkö- ja automaatioalan perustutkinto), alan työkokemusta vähintään 3 vuotta
Arviointi	Teoria- ja näyttökoe
Palaute osaamisen hankkimisesta	Palauttekeskustelu
Kielet	suomi
Vastuuhenkilö	Koulutuksen järjestäjän nimeämä henkilö
Todistus, suoritusmerkintä	Virallinen oppilaitoksen myöntämä todistus, pätevyyksistä omat todistukset/Tutkinnon osaksi tai erillisenä suorituksena, suoritukset: Opintopolku (https://opintopolku.fi/oma-opintopolku/) ja Traficom (https://www.traficom.fi/fi)
Kustannukset	Osaamispulan vähentämiseksi kustannuksia ei opiskelijalle
Päivitys	Opetussuunnitelmaa päivitetään tarvittaessa muutostarpeiden mukaisesti

Lisätietoa mikrotutkinnoista (pienet osaamiskokonaisuudet)

Uudet mikrotutkinnot

- Euroopan unionin neuvosto on hyväksynyt vuonna 2022 suosituksen eurooppalaisesta lähestymistavasta pieniin osaamiskokonaisuuksiin elinikäisen oppimisen ja työllistettävyyden tukemiseksi ja kannustaa oppilaitoksia näiden kokeiluihin ja käyttöönottoon.
- Tarve mikrotutkinnoille, koska muuttuvassa työelämässä on nopeasti kehitettävä, täydennettävä ja päivitettävä osaamista, jotta voi työskennellä nopeasti muuttuvassa ympäristössä.
- Mikrotutkinnot tarjoavat perinteisiä tutkintorakenteita pienempiä ja joustavampia tapoja kehittää osaamista ja siten ne vastaavat uusiin tieto-, taito- ja pätevyystarpeiden vaatimuksiin muuttuvilla työmarkkinoilla.
- Esimerkiksi erityisen hyödyllisiä mikrotutkinnot voivat olla jo työelämässä toimivien aikuis-, täydennys-, uudelleen- ja jatkokoulutuksessa.

Mikrotutkinnon määritelmät ja kriteerit

- Mikrotutkinnoilla (*eng. micro-credentials*) ei vielä yhtenäistä määritelmää; Euroopan komission alustavan määritelmän mukaan ne ovat ”todisteita oppimistuloksista, jotka oppija on saavuttanut lyhyen oppimiskokemuksen jälkeen”.
- Mikrotutkintojen ohjeellinen laajuus on keskimäärin 20 opintopistettä (erikoistumisopintoja lyhyempi) tai 30 osaamispistettä (ECTS)
- Mikrotutkinnon keskeisiä kriteereitä, eli tulee olla määriteltynä mm.
  - 1) Osaamistavoitteet
  - 2) Laajuus
  - 3) Arviointi
  - 4) Oppijan tulee saada tutkinnosta todistus

Mikrotutkintojen hyötyjä

- Mahdollistetaan tietojen, taitojen ja osaamisen kohdennettu ja joustava hankkiminen
- Tarjotaan koulutusmahdollisuuksia moninaisemmalle joukolle
- Tutkintojen lyhyt suoritusajaksi toimii houkuttelevana vaihtoehtona nuorille motivoituneina opiskeluun, opiskelijoille, jotka haluavat lisätä nopeasti taitojaan tai jo työelämässä oleville, jotka haluavat syventää tai täydentää osaamistaan
- Mahdollistetaan eläkeikäisille osaamista, ”kolmas ura”
- Nopeutetaan työllistymistä ja alan vaihtoa
- Parantaa oppilaitosten osaamistarjonnan laatua ja joustavuutta mahdollistaen yksilöllisiä oppimis- ja urapolkuja
- Aiemman osaamisen tunnistaminen ja sen kautta ohjaus oikeanlaisen mikrotutkinnon suorittamiseen
- Työnantaja hahmottaa työnhakijan/-tekijän osaamisen, työnantaja voi myös etsiä tietyn mikrotutkinnon osaajaa; Edellyttää mikrotutkintojen työllistämisen mallin ymmärryksen lisäämistä työantajien tietoisuuteen
- Voidaan kerryttää useampia mikrotutkintoja työuran edetessä
- Toteuttaa jatkuvaa oppimista ja osaamisen päivittämistä

Lähteitä

European unioni (EU) 2022. Eurooppalainen lähestymistapa pieniin osaamiskokonaisuuksiin
<https://education.ec.europa.eu/fi/education-levels/higher-education/micro-credentials>

Lahti, A. 2022. Pienistä mikrotutkintopaloista kasvaa uutta työelämäosaamista. LBD&Pedagogiikka, vaikuttava korkeakoulu. Laurea Journal <https://journal.laurea.fi/pienista-mikrotutkintopaloista-kasvaa-uutta-tyoelamaosaamista/#58f24be2>